

Sygn. akt VIII GC 136/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Kądziołka

Protokolant: Monika Mackiewicz

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2014 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa W. M.

przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o stwierdzenie nieważności ewentualnie o uchylenie uchwały zgromadzenia wspólników

I. stwierdza nieważność uchwały nr (...) zgromadzenia wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. z dnia 21 lutego 2013 roku;

II. zasądza od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz powoda W. M. kwotę 2270 zł (dwa tysiące dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem kosztów procesu.

Sygn. akt VIII GC 136/13

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 19 marca 2013 roku powód W. M. wniósł o stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. z dnia 21 lutego 2013 roku lub o uchylenie tej uchwały.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że posiada 47 % udziałów w pozwanej spółce i jest wspólnikiem mniejszościowym. Uchwała nr (...) dotyczyła wysokości wynagrodzenia za udział w pracach, czynnościach i posiedzeniach zarządu poza ustawowym wymiarem czasu pracy dla prezesa zarządu spółki (...). Protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników zawiera przy tym jednoznaczne odesłanie do uchwały nr 1 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 24 listopada 2011 roku o prawie identycznej treści. Wyrokiem z dnia 11 stycznia 2013 roku, sygn. akt VIII GC 324/11, Sąd Okręgowy w Szczecinie stwierdził nieważność uchwały nr 1 podjętej w dniu 24 listopada 2011 roku, tym samym do porządku obrad z dnia 21 lutego 2013 roku zostało wprowadzone rozpoznanie po raz drugi dokładnie tego samego zagadnienia, będącego już przedmiotem obrad. Zdaniem powoda okoliczność ta winna skutkować nieważnością zaskarżonej uchwały nr (...). Powód zarzucając nieważność zaskarżonej uchwały wskazał również na regulację zawartą w art. 3 k.c. oraz art. 209 k.s.h. i 244 k.s.h. podnosząc, że H. S. miał obowiązek powstrzymania się od głosowania nad uchwałą, ponieważ dotyczyła ona jego osobiście, a ponadto była podjęta z mocą wsteczną, gdyż zwalniała go z obowiązku zwrotu nienależycie pobranego wynagrodzenia.

W ocenie powoda zaskarżona uchwała narusza również dobre obyczaje oraz stanowi wyraz rażącego pokrzywdzenia wspólnika mniejszościowego. W latach 2004-2005 wysokość wynagrodzenia prezesa zarządu była bowiem trzykrotnie niższa niż obecnie, przy jednoczesnych wynikach spółki w latach 2003-2005 wyraźnie lepszych niż w latach 2009-2011. Brak jest zatem podstaw faktycznych i prawnych do podwyższenia wynagrodzenia za udział w posiedzeniach zarządu ponad trzykrotnie.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu. Pozwana wskazała, że zaskarżona uchwała nie jest identyczna z treścią uchwały nr 1 z dnia 24 listopada 2011 roku. Zauważyła również, że „dostosowała” zaskarżoną uchwałę z dnia 21 lutego 2013 roku do argumentów Sądu wyrażonych w uzasadnieniu wyroku w sprawie VIII GC 324/11, odnoszących się do jawności podejmowania uchwał, co oznacza brak podstaw do stwierdzenia nieważności uchwały z dnia 21 lutego 2013 roku. Ponadto odnosząc się do wysokości wynagrodzeń członków zarządu na przestrzeni ostatnich lat wskazała, że uchwała nie godzi w dobre obyczaje i nie krzywdzi wspólnika mniejszościowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 11 stycznia 2001 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym - Rejestrze Przedsiębiorców pod nr KRS (...) zarejestrowana została (...) spółka z ograniczoną z siedzibą w S.. Wcześniej spółka zarejestrowana była w rejestrze handlowym - (...) (...). Umowa spółki została zwarta w dniu 18 grudnia 1989 roku przed notariuszem M. K., (...).

Wspólnikami spółki są aktualnie: H. S. posiadający 51% udziałów, W. M. posiadający 47 % udziałów oraz E. K. posiadająca 2% udziałów.

W skład zarządu wchodzi obecnie H. S. - prezes zarządu oraz E. K. - wiceprezes zarządu. Zgodnie z ujawnionym w rejestrze sposobem reprezentacji do ważności oświadczeń woli spółki wystarczające jest oświadczenie złożone jednoosobowo przez któregokolwiek z członków zarządu.

bezsporne, nadto dowód: odpis z rejestru przedsiębiorców KRS nr (...) – karta 302-306

Umowa spółki (...) (tekst jednolity umowy z dnia 26 lutego 2010 roku) w § 12 umowy przewiduje, że uchwały zgromadzenia wspólników zapadają kwalifikowaną większością 51 udziałów, z wyjątkiem spraw wymagających 80 udziałów, do których zaliczono między innymi ustalenie i wypłatę wynagrodzeń lub tantiem dla wspólników.

dowód: umowa (...) - tekst jednolity z 26.02.2010r. - karta 137-142

W dniu 21 lutego 2013 roku w S. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S..

W zgromadzeniu udział wzięli wspólnicy H. S. (51% udziałów), W. M. – reprezentowany na zgromadzeniu przez pełnomocnika M. S. - (47% udziałów) oraz E. K. (2% udziały). Obecni byli ponadto: R. B. - radca prawny, T. W. (1) - specjalista ds. organizacyjnych oraz L. S. - protokolant. Z przebiegu zgromadzenia sporządzony został protokół.

Zgromadzenie otworzył H. S., następnie w głosowaniu jawnym dokonano wyboru komisji skrutacyjnej w składzie: T. W. (1) i L. S..

Na przewodniczącego zgromadzenia wybrano E. K., która stwierdziła, że na zgromadzeniu wspólników reprezentowane jest 100 % kapitału zakładowego, a tym samym zgromadzenie jest władne do podejmowania uchwał.

Zgodnie z porządkiem obrad na zgromadzeniu przystąpiono do głosowania (tajnego) nad podjęciem uchwały nr (...) w sprawie uchwalenia wysokości wynagrodzenia za udział w pracach, czynnościach i posiedzeniach zarządu poza ustawowym wymiarem czasu pracy dla Prezesa Zarządu spółki (...).

W protokole zgromadzenia odnotowano treść uchwały nr (...), obejmującą zapis: „ustalono wynagrodzenie dla Prezesa Zarządu spółki (...) za udział w pracach, czynnościach i posiedzeniach Zarządu poza ustawowym wymiarem czasu pracy w wysokości 18.500 zł w stosunku miesięcznym. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 grudnia 2011 roku”.

W dalszej części protokołu odnotowano, że E. K. poinformowała, iż w dniu 11 stycznia 2013 roku zapadł nieprawomocny wyrok w sprawie o sygn. akt VIII GC 324/11, w którym Sąd stwierdził nieważność uchwały nr 1, podjętej na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników w dniu 24 listopada 2011 roku, z uwagi na podjęcie jej w niewłaściwym trybie, tzn. w głosowaniu jawnym, zamiast głosowania tajnego. Innych uchybień, czy zastrzeżeń do tej uchwały Sąd nie wskazał. Dlatego też zachodzi konieczność ponownego podjęcia uchwały we właściwym trybie, tj. w głosowaniu tajnym. Uchwała określa takie samo wynagrodzenie, jakie uchwalono w dniu 24 listopada 2011 r.

Powyższe stanowisko potwierdził radca prawny R. B.. Wskazał, że przyczyną stwierdzenia nieważności (nie zaś uchylenia uchwały) jest fakt, iż została ona podjęta w głosowaniu jawnym, a nie tajnym. Według Sądu jest to szeroko pojęta sprawa osobowa, w związku z tym uchwała jest dotkniętą wadą, która powoduje jej nieważność z mocy prawa. Wobec faktu, iż Sąd nie dopatrywał się innych uchybień, należy podjąć ją we właściwym trybie.

Dalej odnotowano, że M. S. podtrzymując stanowisko swojego mocodawcy zaprezentowane wcześniej stwierdziła, iż rozpatrywanie projektu i podjęcie projektowanej uchwały nr (...) na zgromadzeniu jest niedopuszczalne z mocy prawa, z tego względu, że uchwała została uchylona, sprawa była już przedmiotem rozpoznania, dlatego też niedopuszczalne jest głosowanie nad dokładnie taką samą uchwałą, dodatkowo z mocą wsteczną. Ponownie poprosiła o zaprotokołowanie sprzeciwu. Sprzeciw został odnotowany.

H. S. podkreślił, iż pełnomocnik M. S. w uzasadnieniu swojego stanowiska, mija się z prawdą mówiąc, iż uchwała została uchylona. Uchwała została uznana za nieważną i jest to zasadnicza różnica, gdyż powoduje ona zaistnienie stanu formalno-prawnego, który umożliwia przeprowadzenie konwalidacji.

Przewodnicząca zaproponowała przejście do głosowania nad uchwałą.

Komisja skrutacyjna wydała karty do głosowania w ilości odpowiadającej posiadanym udziałom, tj.: H. S. - (...) karty po 20 udziałów oraz 11 kart po 1 udziale, E. K.- (...) karty po 1 udziale, M. S. -pełnomocnik W. M. - (...) karty po 20 udziałów, oraz (...) kart po 1 udziale.

Po przeprowadzeniu głosowania tajnego członek komisji skrutacyjnej T. W. (2) ogłosił wyniki głosowania: za - 53 udziałów, przeciw - 47 udziałów.

W protokole odnotowano, że uchwała została podjęta większością głosów.

M. S. zgłosiła sprzeciw do protokołu. Sprzeciw został odnotowany.

W protokole odnotowano również, że karty do głosowania stanowią załącznik nr 6 do protokołu; przewodnicząca złożyła podpisy pod uchwałą nr (...).

dowód: protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) Sp. z o.o. w S. z dnia 21.02.2013 r. - karta 6-14

Sprawa VIII GC 324/11, o której informowała przed głosowaniem przewodnicząca zgromadzenia E. K., została wszczęta na skutek pozwu złożonego w dniu 20 grudnia 2011 roku przez W. M., który wniósł o stwierdzenie nieważności wszystkich uchwał podjętych na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) z siedzibą w S. w dniu 24 listopada 2011r., a w szczególności uchwał nr 1 i (...) w sprawie podwyższenia wynagrodzenia prezesa zarządu oraz wiceprezesa zarządu za udział w posiedzeniach zarządu. Jako

ewentualne powód W. M. zgłosił żądanie uchylenia uchwał nr (...)i (...) z powodu pokrzywdzenia wspólnika, godzenia w interesy spółki i sprzeczności z dobrymi obyczajami.

Wobec nieuiszczenia opłaty pozew w zakresie innych uchwał niż uchwała nr (...) został zwrócony zarządzeniem z dnia 3 lutego 2012 roku.

Zaskarżona uchwała nr 1, podjęta w dniu 24 listopada 2011 roku, miała następujące brzmienie:

„Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników ustala wynagrodzenie dla prezesa - członka zarządu spółki za udział w posiedzeniach zarządu w wysokości 18.500 zł w stosunku miesięcznym. Uchwała wchodzi w użycie z dniem 1 grudnia 2011 roku.”

Uchwałę podjęto w głosowaniu jawnym, za jej przyjęciem głosował H. S. i E. K..

Wyrokiem z dnia 11 stycznia 2013 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie stwierdził nieważność uchwały nr 1 podjętej na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w dniu 24 listopada 2011 roku oraz zasądził od pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz W. M. kwotę (...)376 zł tytułem kosztów procesu.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, że uchwała ta została podjęta z naruszeniem art. 247 § 2 k.s.h., gdyż nie dochowano wymogu tajności głosowania. Przepis ten stanowi, że tajne głosowanie zarządza się przy wyborach oraz nad wnioskami o odwołanie członków organów spółki lub likwidatorów, o pociągnięcie ich do odpowiedzialności, jak również w sprawach osobowych. Poza tym należy zarządzić tajne głosowanie na żądanie choćby jednego ze wspólników obecnych lub reprezentowanych na zgromadzeniu wspólników. Do spraw osobowych Sąd Okręgowy zaliczył między innymi uchwałę w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzenia członka zarządu.

Wyrokiem z dnia 6 czerwca 2013 roku Sąd Apelacyjny w Szczecinie, w sprawie I ACa 234/13, oddalił apelację od wyroku w sprawie VIII GC 324/11. Sąd Apelacyjny podzielił dokonaną przez Sąd pierwszej instancji wykładnię art. 247 § 2 k.s.h.

dowód: wyrok Sądu Okręgowego z dnia 11.01. 2013 r., VIII GC 324/11 - karta 35-41

wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 06.06.2013 r., I ACa 234/13 - karta 341-349

protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z 24.11.2011 r. - karta 15-34

Osoby pełniące funkcje członków zarządu w spółce (...) od początku jej istnienia są jednocześnie zatrudnione jako pracownicy, z zakresem obowiązków obejmującym zarządzanie przedsiębiorstwem spółki. Za czynności te otrzymują wynagrodzenie za pracę oraz wynagrodzenie za udział w posiedzeniach zarządu.

W początkowych latach istnienia spółki zarząd tworzyli H. S. i W. M.. Od 2006 roku zarząd tworzą H. S. i E. K..

fakty niesporne

W czasie trwania spółki podjęto między innymi następujące uchwały, określające wysokość wynagrodzeń i innych należności dla członków zarządu :

- w dniu 28 kwietnia 2004 roku uchwała nr (...) Zgromadzenia Wspólników, na podstawie której zgromadzenie podwyższyło należności dla członków zarządu za udział w posiedzeniach zarządu poza ustawowym czasem pracy do kwoty 5.500 zł brutto w stosunku miesięcznym oraz postanowiło, że uchwała wchodzi w życie z dniem 1 maja 2004 roku;

- w dniu 26 czerwca 2009 roku uchwała nr (...) Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników, zgodnie z którą ustalono wynagrodzenie miesięczne dla Prezesa Zarządu spółki (...) w wysokości 2.500 zł, począwszy od dnia 27 czerwca 2009 roku – pełen etat,

- w dniu 26 czerwca 2009 roku uchwała nr 9 Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników, zgodnie z którą ustalono począwszy od dnia 27 czerwca 2009 roku należność dla prezesa - członka zarządu spółki za udział w posiedzeniach zarządu w wysokości 6.000 zł w stosunku miesięcznym - pełen etat;

- w dniu 7 maja 2010 roku uchwała nr 5 Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników, zgodnie z którą przyznano członkom zarządu spółki premię uznaniową za wyniki gospodarcze i finansowe osiągnięte przez spółkę w roku 2009 r. w wysokości: prezes zarządu H. S. - 15.000 zł brutto, wiceprezes zarządu E. K. - 15.000 zł brutto, ustalono również, że premia wypłacona zostanie w terminie 14 dni od daty podjęcia uchwały;

- w dniu 7 maja 2010 roku uchwała nr (...) w sprawie uchwalenia wysokości wynagrodzenia miesięcznego dla prezesa zarządu spółki w wysokości 700 zł - 1/2 etatu, uchwała weszła w życie z dniem jej podjęcia;

- w dniu 7 maja 2010 roku uchwała nr 10 w sprawie uchwalenia wysokości wynagrodzenia za udział w posiedzeniach zarządu dla prezesa zarządu spółki w wysokości 8.400 zł w stosunku miesięcznym, uchwała weszła w życie z dniem podjęcia;

- w dniu 26 października 2010 roku uchwała nr (...) Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników, zgodnie z którą ustalono nagrodę roczną dla członków zarządu spółki, płatną z funduszu nagród tworzonych z zysku netto spółki w wysokości 20% kwoty zysku za dany rok obliczeniowy pod warunkiem, że zysk ten nie będzie niższy niż 150.000 zł; nagroda miała być wypłacana raz do roku w terminie do końca miesiąca, w którym nastąpiło zatwierdzenie sprawozdania finansowanego spółki za ubiegły rok.

fakty niesporne

dowód: uchwała Zgromadzenia Wspólników z 28.04.2004 - karta 56

uchwały nr (...) i nr (...) z dnia 26.06.2009 r. - karta 127-128

uchwały nr (...) z nr 10 z dnia 07.05.2010 r. - karta 125-126, 129-130

uchwała nr (...) z dnia 26.10.2010 r. - karta 143

W 2010 roku W. M. skierował pozew przeciwko spółce (...) do Sądu Okręgowego w Szczecinie o uchylenie uchwały nr (...) podjętej przez Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki w dniu 26 października 2010 roku w sprawie ustalenia wysokości nagrody rocznej dla członków zarządu pozwanej spółki. Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2011 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie, w sprawie VIII GC 355/10, oddalił powództwo o uchylenie uchwały nr (...) z dnia 26 października 2010 roku.

Apelacja W. M. od powyższego orzeczenia została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 16 listopada 2011 roku, w sprawie I ACa 668/11.

fakt niesporny

dowód: wyrok Sądu Okręgowego z 28.06.2011 r., VIII GC 355/10 – karta 144 verte

wyrok Sądu Apelacyjnego z 16.11.2011 r., I ACa 668/11 - karta 144

W dniu 16 kwietnia 2012 roku W. M. skierował pozew przeciwko spółce (...) do Sądu Okręgowego w Szczecinie, w którym domagał się między innymi uchylenia uchwał numer (...) z dnia 21 marca 2012 roku w sprawie uchwalenia wysokości wynagrodzenia za udział w posiedzeniach zarządu dla prezesa zarządu H. S. (uchwała numer (...)) oraz

członka zarządu E. K. (uchwała numer (...)) podnosząc, że kwestionowane uchwały naruszają dobre obyczaje, miało miejsce działanie w celu obejścia prawa, ponadto uchwały rażąco naruszają art. 209 k.s.h.. Wskazano także, że uchwały krzywdzą wspólnika mniejszościowego. W uzasadnieniu pozwu podniesiono, że uchwały dotyczące wysokości wynagrodzenia za udział w posiedzeniu zarządu zostały podjęte w celu obejścia przepisów prawa - ustawy o podatku dochodowym oraz ustawy o ubezpieczeniu społecznym, gdyż chodziło o takie skonstruowanie wynagrodzenia, aby nie płać składek na ubezpieczenie społeczne.

Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Okręgowym w Szczecinie VIII Wydziale Gospodarczym pod sygnaturą VIII GC 125/12.

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2012 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie uchylił uchwały numer (...) Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. z dnia 21 marca 2012 roku. Sąd Okręgowy uznał, że uchwały numer (...) są sprzeczne z dobrymi obyczajami i godzą w interes spółki oraz mają na celu pokrzywdzenie wspólnika mniejszościowego. Sąd Okręgowy ustalił, że członek zarządu E. K. zajmuje się bieżącą działalnością spółki, zaś prezes zarządu zajmuje się sprawami związanymi z przygotowaniem posiedzeń zarządu i innymi strategicznymi działaniami. Skoro prezes zarządu – H. S. zajmuje się sprawami związanymi z przygotowaniem posiedzeń zarządu, których częstotliwość wynosi jeden lub dwa razy w tygodniu, to brak jest uzasadnienia aby czynności te wykonywane w ramach normalnych obowiązków były dodatkowo wynagradzane. Sąd Okręgowy odnotował również, że w poprzednich latach zapadały uchwały przyznające należności za udział w posiedzeniach zarządu poza ustawowym czasem pracy (uchwały numer (...) i (...) z kwietnia 2004 roku i listopada 2006 roku), a więc co do zasady udział w posiedzeniach zarządu powinien być realizowany w ustawowym czasie pracy członka zarządu. Dopiero ewentualna konieczność wykonywania obowiązku w postaci udziału w posiedzeniu zarządu poza ustawowymi godzinami czasu pracy może być związana z dodatkowym ponadnormatywnym wynagrodzeniem.

Dalej Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na to, że przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło w lutym 2012 roku około 3500 złotych, przyznanie zaś wynagrodzenia jedynie za sam udział w posiedzeniu zarządu, w wysokości przekraczającej wielokrotnie pięciomiesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw (przy wynagrodzeniu prezesa) i ponad czteromiesięcznego (przy wynagrodzeniu dla członka zarządu) jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i niewątpliwie ma na celu pokrzywdzenie wspólnika, bowiem obniża zysk spółki przeznaczony do podziału między wspólnikami.

Spółka (...) złożyła apelację od powyższego orzeczenia.

Apelacja została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 marca 2012 roku w sprawie I ACa 73/11.

dowód: wyrok Sądu Okręgowego z dnia 26.11.2012 r., VIII GC 125/12 - karta 42-49

apelacja z dnia 28.12.2012 r. w sprawie VIII GC 125/12 - karta 322-329

wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 28.03.2013 r., I ACa 73/13 -karta 330-340

Za lata obrotowe 2009 - 2011 spółka (...) osiągnęła zyski netto w następującej wysokości :

w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2009 r. - 642.584,26 zł,

w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2010 r. - 1.478.579,55 zł,

w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2011 r. - 1.681.615,40 zł,

na koniec marca 2013 r. – 97.347,20 zł,

na koniec czerwca 2013 r. – 251.323,00 zł.

dowód: rachunek zysków i strat za rok 2010 - karta 131

rachunek zysku i strat za rok 2011 - karta 52

bilans pozwanej spółki na dzień 31.12.2011 r. - karta 51

dokumenty finansowe P.-G. za I i II kwartał 2013 r. - karta 350-357

W dniu 27 czerwca 2013 roku główny księgowy spółki (...) M. F. na podstawie dokumentacji zwyczajnych zebrań wspólników spółki (rachunek zysków i strat oraz dokumentacja biegłego rewidenta z badań sprawozdania finansowego za dany rok obrachunkowy) sporządził zestawienie zysku netto spółki w przeliczeniu na jednego pracownika za lata 1997-2012. Zestawienie przygotowano na polecenie prezesa zarządu spółki H. S. z dnia 14 kwietnia 2010 r. i uzupełniono w dniach: 4 lutego 2011 roku, 15 listopada 2011 roku, 21 marca 2012 roku i 19 czerwca 2013 roku. Zgodnie z podsumowaniem zawartym w zestawieniu średni zysk netto za lata 1997 - 2006 wyniósł 1.004.369,82 zł, średnie zatrudnienie wyniosło 199,1; średni zysk netto na jednego pracownika wyniósł 5.044,55 zł, zaś średni zysk netto za lata 2007- 2012 wyniósł 895.059,17 zł, średnie zatrudnienie wyniosło 68; średni zysk netto na jednego pracownika wyniósł 13.162,63 zł.

dowód: zestawienie - zysk netto spółki (...) w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w latach 1997-2012 - karta 300-301

Sąd zważył, co następuje:

Powód wniósł o stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., podjętej w dniu 21 lutego 2013 roku, ewentualnie o uchylenie powyższej uchwały.

W świetle art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. dopuszczalne jest żądanie sformułowane w sposób ewentualny, przy czym Sąd orzeka o żądaniu ewentualnym tylko wtedy, gdy oddali żądanie zgłoszone na pierwszym miejscu, jeśli natomiast uwzględni żądanie postawione w pierwszej kolejności, to o żądaniu ewentualnym nie orzeka w ogóle.

W pierwszej kolejności należy rozważyć zasadność żądania zgłoszonego na pierwszym miejscu – tj. żądania o stwierdzenie nieważności uchwały nr (...). Powództwo to zostało wniesione w terminie określonym przez art. 252 § 3 k.s.h., zgodnie z którym prawo do wniesienia powództwa wygasa z upływem sześciu miesięcy od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, jednakże nie później niż z upływem trzech lat od dnia powzięcia uchwały. Nadzwyczajne zgromadzenie wspólników odbyło się w dniu 21 lutego 2013 roku, pozew został złożony w dniu 19 marca 2013 roku, a więc z zachowaniem terminu z art. 252 § 3 k.s.h.

Zgodnie z art. 252 § 1 k.s.h. można żądać stwierdzenia nieważności uchwały wspólników sprzecznej z ustawą.

W orzecznictwie podnosi się, że sprzeczność z prawem może odnosić się do samej treści uchwały, jak i do sposobu zwoływania i obradowania zgromadzenia oraz trybu podejmowania uchwał (por. wyrok SN z 9 września 2010 r., I CSK 530/09, LEX nr 672663).

Zaskarżoną uchwałą, podjętą w głosowaniu tajnym, ustalono wynagrodzenie dla prezesa zarządu spółki (...) H. S. za „udział w pracach, czynnościach i posiedzeniach zarządu poza ustawowym wymiarem czasu pracy” w wysokości 18.500 zł w stosunku miesięcznym, postanowiono również, że uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 grudnia 2011 roku.

Uchwała przyznawała wynagrodzenie z datą wsteczną z uwagi na to, że wyrokiem z dnia 11 stycznia 2013 roku, w sprawie VIII GC 324/11 (obecnie prawomocnym), Sąd Okręgowy w Szczecinie stwierdził nieważność uchwały nr 1 z dnia 24 listopada 2011 roku o treści: „Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników ustala wynagrodzenie dla prezesa - członka zarządu spółki za udział w posiedzeniach zarządu w wysokości 18.500 zł w stosunku miesięcznym. Uchwała

wchodzi w użycie z dniem 1 grudnia 2011 roku.” Stwierdzona przez Sąd sprzeczność uchwały z ustawą dotyczyła art. 247 § 2 k.s.h. (niezachowanie wymogu tajności).

Przed przystąpieniem do dalszych rozważań wyjaśnić trzeba, że pozwana w odpowiedzi na pozew niesłusznie zakłada, że skoro „dostosowała” zaskarżoną uchwałę z dnia 21 lutego 2013 roku do argumentów Sądu wyrażonych w uzasadnieniu wyroku w sprawie VIII GC 324/11, odnoszących się do jawności podejmowania uchwał, to automatycznie przesądziła o braku podstaw do stwierdzenia nieważności uchwały z dnia 21 lutego 2013 roku. Takie założenie pozwanej jest nieuzasadnione, Sąd orzekając w sprawie VIII GC 324/11 o sprzeczności uchwały z dnia 24 listopada 2011 roku z art. 247 § (...) k.s.h. nie stwierdził bowiem, że uchwała nie narusza żadnych innych przepisów ustaw (Sąd w ogóle nie rozważał sprzeczności uchwały z innymi przepisami).

Zaskarżona w niniejszym procesie uchwała dotyczy wynagrodzenia prezesa zarządu spółki za udział w pracach, czynnościach i posiedzeniach zarządu poza ustawowym wymiarem czasu pracy.

Poza sporem pozostaje, że prezes zarządu pozwanej spółki (...) pozostaje ze spółką w stosunku pracy, zaskarżona uchwała dotyczy natomiast ustalenia dodatkowego wynagrodzenia za pracę poza ustawowym wymiarem czasu pracy.

Na wstępie rozważań nad ważnością będącej przedmiotem procesu uchwały wyjaśnienia wymaga, że realizacja szeregu powinności związanych z reprezentacją spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i prowadzeniem jej spraw, wiążących się z członkostwem w zarządzie spółki, następować może w ramach dwojakiego rodzaju umów – wybór jednej z nich zależy od woli stron tych stosunków umownych, a więc członka zarządu z jednej strony i spółki z drugiej :

- 1) w ramach stosunku pracy,
- 2) w ramach umowy zlecenia regulowanej przez art. 734 k.c. i następne (która z kolei może być umową odpłatną lub nieodpłatną).

W każdym z tych dwóch przypadków następuje nawiązanie stosunku prawnego poprzez zawarcie umowy między członkiem zarządu i spółką. Umowa ta określa warunki, na jakich praca czy usługi mają być świadczone, w tym wysokość wynagrodzenia, ewentualnie – w przypadku nieodpłatnego świadczenia usług w ramach umowy zlecenia – brak wynagrodzenia.

W rozpoznawanej sprawie prezes zarządu pozwanej spółki (...) pozostaje ze spółką w stosunku pracy (fakt niesporny).

Zawarcie umowy o pracę wymaga zachowania wymogów z art. 210 § 1 k.s.h., zgodnie z którym w umowie między spółką a członkiem zarządu spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników.

Każda zmiana umowy o pracę (w tym zmiana wysokości umówionego wynagrodzenia) również wymaga zachowania art. 210 § 1 k.s.h.. Podobnie jest w przypadku umowy zlecenia – w orzecznictwie znane są przypadki, w których przyjmowano, że zmiana nieodpłatnej umowy zlecenia między spółką a członkiem zarządu w umowę odpłatną następowała w sposób dorozumiany: poprzez podjęcie przez radę nadzorczą spółki uchwały o przyznaniu członkowi zarządu wynagrodzenia z tego tytułu i wyrażeniu przez członka zarządu zgody na jego przyjęcie. Także w tym przypadku wymagane było jednak oświadczenie organu wymienionego w art. 210 § 1 k.s.h., tj. rady nadzorczej, które nie może być zastąpione oświadczeniem (uchwałą) innego organu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 sierpnia 2000 r.; I ACa 482/00; OSA 2001/4/24, 46766).

W rozpoznawanej sprawie pozwana spółka nie ma rady nadzorczej (fakt niesporny), każda zmiana postanowień umowy o pracę z członkami zarządu wymaga więc oświadczenia woli pełnomocnika powołanego uchwałą zgromadzenia wspólników.

Zaskarżona uchwała została natomiast tak skonstruowana, aby zastąpić oświadczenie woli pełnomocnika - o jakim mowa w art. 210 § 1 k.s.h. - uchwałą zgromadzenia wspólników.

W orzecznictwie i doktrynie podkreśla się, że umowa o pracę zawarta przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z członkiem zarządu tej spółki z naruszeniem wymagania formalnego, o którym mowa w art. 210 k.s.h., jest bezwzględnie nieważna (art. 58 § 1 k.c.). Uchybienie wymaganiu formalnemu określone w art. 210 k.s.h. w żadnym razie nie może być konwalidowane przez jakiegokolwiek inne czynności dorozumiane.

Wskazuje się również, że art. 210 k.s.h. wyraźnie określa wyjątki od zasady reprezentacji spółki i czyni to w sposób konkretny i wyczerpujący. (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie mają prawa reprezentowania spółki, a sama uchwała nie może być traktowana jako czynność ze sfery reprezentacji (por. Kodeks Spółek Handlowych S. Soltysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, Wydawnictwo C.H.Beck 2005, tom II; Andrzej Kidyba Komentarz do art.210 Kodeksu Spółek Handlowych oraz powołane tam orzecznictwo).

Spółkę reprezentuje zarząd (art. 201 § 1 k.s.h.), reprezentantami spółki mogą być również: prokurenci, pełnomocnicy, kuratorzy, likwidatorzy. Natomiast w umowach między spółką a zarządem spółkę reprezentuje rada nadzorcza albo pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników (art. 210 k.s.h.). W żadnej sytuacji spółka nie może być reprezentowana przez wspólników. Wspólnicy nie mają prawa reprezentowania spółki, a sama uchwała zgromadzenia wspólników nie może być traktowana jako czynność ze sfery reprezentacji.

Uchwała zgromadzenia wspólników może być natomiast podstawą podjęcia czynności reprezentacyjnych zgodnie z dyspozycją art. 210 § 1 k.s.h. (por. Andrzej Kidyba : Komentarz do Kodeksu Spółek Handlowych). Oznacza to, że dopuszczalne jest, aby zgromadzenie wspólników uchwałą wyznaczyło pełnomocnika i umocowało go do zawarcia z członkiem zarządu np. umowy zmieniającej dotychczas obowiązującą umowę o pracę w zakresie postanowień regulujących zasady przyznawania wynagrodzenia czy też postanowień regulujących wysokość wynagrodzenia za pracę wykonywaną w godzinach nadliczbowych.

Oceniana w niniejszym postępowaniu uchwała zgromadzenia wspólników nie została tak skonstruowana. Między stronami nie ma sporu co do tego, że uchwała ta miała być podstawą do wypłacenia prezesowi zarządu wynagrodzenia za pracę w nadgodzinach za czas wsteczny (początek tego okresu oznaczono konkretną datą) oraz na przyszłość, bez zawierania przez pełnomocnika spółki z pracownikiem – członkiem zarządu jakiegokolwiek umowy zmieniającej zasady wynagradzania, określone dotychczas obowiązującą umową o pracę. W tym sensie zaskarżona uchwała – jako że zastępuje oświadczenie woli pełnomocnika, o jakim mowa w art. 210 § 1 k.s.h. – jest sprzeczna z art. 210 § 1 k.s.h.

Jak już wspomniano przepis art. 210 § 1 k.s.h. jest bezwzględnie obowiązujący. W orzecznictwie wielokrotnie podkreślano, że naruszenie art. 210 § 1 k.s.h. (oraz będącego jego odpowiednikiem nieobowiązującego już art. 203 kodeksu handlowego) powoduje nieważność czynności prawnej. Podkreśla się również, że zgromadzenie wspólników nie może przekazać innym podmiotom, niż określone w art. 210 § 1 k.s.h. (innej osobie lub organowi) swojej kompetencji w zakresie wyznaczania pełnomocników do zawarcia umowy przez spółkę z członkiem zarządu.

Tym samym przyjąć należy nieważność uchwały nr (...) nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników spółki (...) z dnia 21 lutego 2013 roku z uwagi na jej sprzeczność z art. 210 § 1 k.s.h.

Kolejną kwestią, wymagającą oceny pod kątem zgodności z ustawą, jest tryb podejmowania uchwały, jak już bowiem wskazano w orzecznictwie zakłada się, że sprzeczność z prawem może odnosić się zarówno do samej treści uchwały, jak i do sposobu zwoływania i obradowania zgromadzenia oraz trybu podejmowania uchwał (por. cytowany wyżej wyrok S.N. z 9 września 2010 r., I CSK 530/09, LEX nr 672663).

Zaskarżona uchwała została podjęta w głosowaniu tajnym, w którym udział wzięli wspólnicy : H. S. (otrzymał (...) karty po 20 udziałów oraz 11 kart po 1 udziale), E. K. ((...) karty po 1 udziale), pełnomocnik W. M. (2 karty po 20 udziałów oraz 7 kart po 1 udziale).

Zgodnie z art. 244 k.s.h. „wspólnik nie może ani osobiście, ani przez pełnomocnika, ani jako pełnomocnik innej osoby głosować przy powzięciu uchwał dotyczących jego odpowiedzialności wobec spółki z jakiegokolwiek tytułu, w tym udzielenia absolutorium, zwolnienia z zobowiązania wobec spółki oraz sporu między nim a spółką”.

W doktrynie przyjmuje się, że z uwagi na art. 244 k.s.h. w sprawach dotyczących ustalenia wynagrodzenia członka zarządu wspólnik – członek zarządu musi powstrzymać się od głosowania (por. Kodeks Spółek Handlowych S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, Wydawnictwo C.H.Beck 2005, tom II).

Tożsamy pogląd wyrażany jest przez orzecznictwo, przykładowo w wyroku z dnia 12 grudnia 2008 r. (II CNP 82/08), który został wydany w sprawie, w której powodem był wspólnik i jednocześnie prezes zarządu spółki, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że art. 235 k.h. (obecnie art. 244 k.s.h.) stanowi, że wspólnicy nie mogą ani osobiście, ani przez pełnomocników, ani jako pełnomocnicy innych osób głosować przy powzięciu uchwał dotyczących przyznania im wynagrodzenia (jako członkom zarządu).

Uchwała „dotycząca” wysokości wynagrodzenia za pracę wspólnika (będącego jednocześnie członkiem zarządu) zmierza do uniknięcia sporu co do wysokości wynagrodzenia za pracę między wspólnikiem i spółką (poprzez propozycję umownego ustalenia wysokości tego wynagrodzenia), tym samym uchwała taka mieści się w katalogu uchwał określonym przez art. 244 k.s.h.

W rozpoznawanej sprawie wspólnik H. S. brał udział w głosowaniu, uchwała nr (...) z dnia 21 lutego 2013 roku dotyczy wynagrodzenia, jakie miało być jemu przyznane za wykonywane w ramach stosunku pracy czynności związane z reprezentacją spółki i prowadzeniem jej spraw. Tym samym tryb podejmowania uchwały nr (...) z dnia 21 lutego 2013 roku jest sprzeczny z art. 244 k.s.h., co oznacza nieważność tej uchwały.

Na koniec odnieść należy się do podnoszonej na ostatniej rozprawie przez stronę pozwaną kwestii legitymacji powoda w niniejszej sprawie.

Zgodnie z art. 252 § 1 k.s.h. (zdanie pierwsze) osobom lub organom spółki, wymienionym w art. 250 k.s.h., przysługuje prawo do wytoczenia przeciwko spółce powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników sprzecznej z ustawą.

Legitymacja powoda W. M. do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wynika z art. 252 § 1 k.s.h. w zw. z art. 250 pkt (...) k.s.h., powód jest bowiem wspólnikiem, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu.

Pozwana na ostatniej rozprawie – odwołując się do załączonego do pozwu postanowienia z dnia 19 lutego 2007 roku, wydanego w sprawie II K 490/06 (złożonego przez powoda dla wykazania zasadności wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i tym samym niedopuszczonego jako dowód w sprawie) – wskazała, że istnieje wątpliwość co do legitymacji powoda. Postanowieniem w sprawie II K 490/06 Sąd Rejonowy w Słupsku II Wydział Karny zabezpieczył na mieniu oskarżonego W. M. wykonanie obowiązku naprawienia szkody przez zajęcie 47 udziałów w pozwanej spółce. Niezasadny jest wniosek pozwanej, że postanowienie to wyłącza legitymację powoda w niniejszej sprawie. Pogląd dający powodowi legitymację do zaskarżenia uchwał pozwanej spółki został przyjęty w orzecznictwie Sądu Okręgowego i Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, jak wskazywano w toku niniejszego procesu powód wielokrotnie zaskarżał uchwały pozwanej spółki, do każdej sprawy załączając postanowienie wydane w sprawie II K 490/06 jako dokument potwierdzający jego sytuację majątkową. W tej kwestii wypowiedział się między innymi Sąd Apelacyjny w Szczecinie w uzasadnieniu wyroku I ACa 234/13 (karta 348 akt niniejszej sprawy), odsyłając do uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wydanego w sprawie I ACa 325/12, LEX 1237838. Argumentacja przedstawiona we wskazanych wyżej wyrokach (do której należy w tym miejscu odesłać) pozostaje aktualna na gruncie niniejszej sprawy. W obu wyrokach Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że wspólnik ma nieograniczone prawo wykonywania uprawnień korporacyjnych z zajętych udziałów dopóty, dopóki nie zostanie ustanowiony zarządca, o którym mowa

w art. 910⁽²⁾ § 2 k.p.c. Taka sytuacja nie wystąpiła w niniejszej sprawie, należy więc przyjąć legitymację powoda do zaskarżenia objętej żądaniem pozwu uchwałą.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 i 2 k.p.c.. Powód jest stroną wygrywającą proces w całości, na koszty procesu poniesione w toku procesu przez powoda składają się: opłata sądowa – 2000 zł, koszty przejazdu powoda do sądu - 270 zł. Wysokość kosztów przejazdu nie była między stronami sporna, pełnomocnik pozwanej wnosił o zasądzenie takiej samej kwoty za dojazd z tej samej miejscowości. Nieuzasadniony okazał się wniosek powoda o zasądzenie „kosztów stawiennictwa”, przez które powód rozumiał koszty „utraconego przychodu” w wysokości 1200 zł. W art. 98 § 2 k.p.c. do kosztów procesu zaliczono „równowartość zarobku utraconego wskutek stawiennictwa w sądzie”. Z kolei stosownie do art. 86 ust. 1 w zw. z art. 91 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych stronie przysługuje zwrot zarobku lub dochodu utraconego z powodu stawiennictwa na wezwanie sądu. Wynagrodzenie za utracony zarobek lub dochód za każdy dzień udziału w czynnościach sądowych przyznaje się w wysokości określonej przez art. 86 ust. 2 i 3 w zw. z art. 91 ustawy. W art. 86 ust. 4 w zw. z art. 91 ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych stanowi, że utratę zarobku lub dochodu, o których mowa w ust. 1, oraz ich wysokość strona powinna należycie wykazać. Powód nie wykazał należycie utraty zarobku lub dochodu ani wysokości utraconych kwot. Okazany przez powoda na rozprawie w dniu 20 lutego 2014 roku PIT 36 dotyczył przychodu powoda z pozarolniczej działalności gospodarczej za rok 2012, nie może być więc uznany za dokument spełniający wymogi z art. 86 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.